

Co-funded by
the European Union

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ГІДНОСТІ
ДИТИНИ: ПРОТИДІЯ
НАСИЛЬНИЦЬКИМ МЕТОДАМ
ВИХОВАННЯ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

24-25 квітня 2025 року

Одеса

2025

Оргкомітет конференції:

Давиденко В'ячеслав, ректор Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, полковник поліції;

Корнієнко Максим, проректор університету, доктор юридичних наук, професор, полковник поліції;

Беляк Ольга, директор КЗ «Одеський фаховий педагогічний коледж», кандидат педагогічних наук, доцент, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Домброван Наталія Василівна, начальник відділу організації наукової роботи ОДУВС, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції;

Ковальова Олена Володимирівна, професор кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник, майор поліції;

Матвєєва Лілія Георгіївна, завідувач кафедри загальноправових дисциплін, доктор юридичних наук, професор, полковник поліції;

Пальшков Костянтин Євгенович, професор кафедри загальноправових дисциплін, кандидат політичних наук, доцент;

Пишна Алла Георгіївна, завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції;

Харченко Наталія Михайлівна, практичний психолог, кандидат психологічних наук.

Статті друкуються в авторському варіанті. Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги.

Забезпечення принципу гідності дитини : протидія насильницьким методам виховання : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 24-25 квітня 2025 р.). – Одеса : ОДУВС, 2025. – 214 с.

Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише авторам і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні орган, що надає гранти, не можуть нести за них відповідальності.

САЙТ КОНФЕРЕНЦІЇ

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 3. ДИТИНСТВО БЕЗ НАСИЛЬСТВА: РІЛЬ ФАХІВЦІВ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ.

ДИТИНСТВО БЕЗ НАСИЛЬСТВА: РІЛЬ ФАХІВЦІВ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ

ГАЛУНЬКО Віра

*професор кафедри адміністративної діяльності поліції
факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності НПУ
Одеського державного університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор*

Дитинство без насильства є фундаментальною передумовою для формування здорового суспільства, де кожна дитина має можливість зростати у безпечному середовищі, вільному від фізичного, психологічного чи економічного тиску. Проблема насильства щодо дітей залишається гострою як на міжнародному, так і на національному рівнях, що підтверджують численні дослідження, зокрема звіт ЮНІСЕФ «Покінчити з насильством. Шість стратегій для дій», який вказує на причинно-наслідковий зв'язок між досвідом насильства у дитинстві та подальшою поведінкою у дорослому віці: як приклад, хлопчики, які зазнавали жорстокого поводження, з більшою ймовірністю самі вдаватимуться до насильницьких дій, тоді як дівчата ставатимуть жертвами подібних правопорушень. Українські реалії демонструють загрозливу тенденцію зростання кількості кримінальних проваджень щодо домашнього насильства. За даними ОПЕНДАТАБОТ, у 2022 році таких проваджень було зареєстровано 1 498, у 2023 році – вже 2 705, а за 11 місяців 2024 року – 2 777, що свідчить про системне погіршення ситуації та необхідність активного втручання фахівців і громадськості. Викорінення насильства щодо дітей потребує комплексного підходу, що включає не лише правозастосовні механізми, а й ефективну превентивну політику, спрямовану на підвищення рівня обізнаності суспільства, розширення правових можливостей захисту дітей, удосконалення міжсекторальної взаємодії державних органів та інститутів громадянського суспільства. Відповідальність за створення безпечного середовища для дітей лежить як на державних органах, зокрема правоохоронних структурах, освітніх установах та службах у справах дітей, так і на неурядових організаціях, волонтерських ініціативах та суспільстві загалом [1;2].

Проблема домашнього насильства щодо дітей є надзвичайно актуальною та вимагає комплексного правового та соціального реагування. Відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [3], прояви насильства можуть мати різні форми та виходити як від дорослих щодо дітей, так і від самих дітей стосовно дорослих чи інших дітей. Законодавство визначає дитину-кривдника як особу, яка не досягла 18 років і вчинила домашнє насильство у будь-якій формі, а постраждалу дитину – як особу, яка зазнала насильства або стала його свідком. Домашнє насильство включає фізичні, сексуальні, психологічні та економічні діяннн, що вчиняються у сім'ї, в місці проживання або між родичами, подружжям, колишніми партнерами чи іншими особами, які спільно проживають, незалежно від їхніх сімейних чи шлюбних відносин. Особливої уваги заслуговує економічне насильство, яке включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, коштів, документів чи можливості користування ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні лікування або реабілітації, заборону працювати чи навчатися та інші правопорушення економічного характеру. У загальному розумінні кривдником визнається будь-яка особа, яка вчинила домашнє насильство, незалежно від її віку чи інших характеристик. Ефективна протидія таким проявам вимагає скоординованої діяльності фахівців, у тому числі представників правоохоронних органів, освітніх установ, соціальних служб, медичних працівників, психологів, юристів та громадських активістів, а також активної участі громадянського суспільства, яке може відігравати ключову роль у попередженні насильства, наданні допомоги постраждалим та зміні суспільного ставлення до цього явища. Відповідно до статті 6 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [3] фахівці, які залучені до виявлення, реагування та запобігання домашньому насильству, включають працівників органів Національної поліції, органів прокуратури, судової влади, органів опіки та піклування, соціальних служб, центрів надання безоплатної правової допомоги, закладів освіти, охорони здоров'я, спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, а також представників громадських організацій. Кожен із зазначених суб'єктів виконує власні функції, спрямовані на ефективний захист прав та інтересів дітей, які постраждали від насильства.

Працівники Національної поліції відповідно до статті 25 Закону України «Про Національну поліцію» [4] здійснюють превентивні заходи, реагують на звернення про вчинення насильства, проводять

оцінку ризиків та у разі необхідності виносять термінові заборонні приписи щодо кривдника. Прокурори забезпечують процесуальне керівництво розслідуванням кримінальних проваджень, пов'язаних із фактами домашнього насильства, та представляють інтереси постраждалих дітей у суді. Органи опіки та піклування згідно зі статтею 12 Сімейного кодексу України [5] мають право вилучати дитину із сім'ї у разі загрози її життю або здоров'ю, що є одним із засобів екстреного реагування на випадки насильства. Судова влада ухвалює рішення щодо притягнення винних осіб до відповідальності, розглядає справи про застосування обмежувальних приписів та визначає заходи щодо захисту прав дитини. Органи опіки та піклування здійснюють оцінку умов проживання дитини, можуть приймати рішення про вилучення її із сім'ї у разі наявності загрози життю та здоров'ю, а також сприяють у подальшому влаштуванні дитини до безпечного середовища.

Заклади освіти відповідно до статті 30 Закону України «Про освіту» [6] зобов'язані впроваджувати механізми виявлення випадків насильства щодо дітей, повідомляти уповноважені органи та забезпечувати надання психологічної підтримки постраждалим учням. Медичні працівники, відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України № 278 від 01.02.2019 [7], у разі виявлення ознак насильства зобов'язані негайно інформувати правоохоронні органи та надавати необхідну медичну допомогу. Центри надання безоплатної правової допомоги забезпечують юридичний захист постраждалих осіб, зокрема шляхом представництва їхніх інтересів у суді та сприяння у притягненні винних до відповідальності.

Важливу роль у боротьбі з домашнім насильством відіграють громадські організації, волонтери та ініціативні групи, які здійснюють правопросвітницьку діяльність, надають допомогу постраждалим, створюють притулки для тимчасового перебування жертв насильства та сприяють розробці ефективних державних політик у сфері захисту прав дітей. Таким чином, ефективне запобігання домашньому насильству та захист прав дітей потребує комплексної взаємодії державних органів, освітніх та медичних установ, правоохоронних структур і громадськості, що дозволяє забезпечити своєчасне виявлення випадків насильства, належну правову та соціальну підтримку постраждалих осіб, а також притягнення кривдників до відповідальності відповідно до норм чинного законодавства.

Громадськість відіграє ключову роль у запобіганні домашньому насильству, зокрема у сфері захисту прав дітей, сприяючи підвищенню рівня обізнаності, залученню суспільства до виявлення фактів

насильства, наданню допомоги постраждалим, участі у розробці та реалізації державної політики. Відповідно до статті 5 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [3] громадські об'єднання, благодійні організації, волонтерські ініціативи та інші представники громадянського суспільства мають право ініціювати правопросвітницькі кампанії, проводити навчальні заходи, надавати соціальну та правову допомогу, сприяти створенню та розвитку спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, взаємодіяти з органами влади для вдосконалення механізмів запобігання та реагування на випадки насильства.

Громадські організації реалізують програми, спрямовані на підвищення рівня правової культури населення, інформування про механізми захисту та відповідальність за вчинення насильницьких дій, розробляють рекомендації для органів влади щодо вдосконалення законодавства та державної політики. Вони також здійснюють моніторинг діяльності правоохоронних органів, судової системи, соціальних служб щодо належного виконання ними своїх обов'язків у сфері захисту постраждалих осіб. Важливим напрямом роботи громадськості є організація спеціалізованих притулків, центрів соціально-психологічної допомоги, гарячих ліній, що дозволяє постраждалим особам отримати тимчасовий прихисток, психологічну, медичну, юридичну підтримку. Активна участь громадськості у розробці та реалізації державних програм, зокрема через залучення до міжвідомчих робочих груп, експертних рад, дозволяє створювати ефективні механізми боротьби з домашнім насильством. Okремо варто відзначити роль волонтерських ініціатив, які забезпечують надання матеріальної допомоги, психологічної підтримки, допомагають у реабілітації та соціальній адаптації постраждалих.

Таким чином, громадянське суспільство є важливим суб'єктом у процесі запобігання та протидії домашньому насильству щодо дітей, оскільки сприяє формуванню суспільної нетерпимості до насильницьких дій, здійснює незалежний контроль за діяльністю державних органів, розвиває систему допомоги постраждалим та забезпечує ефективну взаємодію з органами влади для вдосконалення політики захисту дітей. Проблематика забезпечення дитинства без насильства полягає у недостатній поінформованості населення про механізми захисту, недостатній ефективності взаємодії між державними органами та громадськістю, а також у наявності латентних випадків насильства, коли жертви не звертаються за допомогою через страх або недовіру до правоохоронної системи.

Отже, забезпечення дитинства без насильства можливе лише за умови комплексного підходу, що включає вдосконалення законодавчого регулювання, посилення контролю за дотриманням прав дітей, розширення системи соціального захисту та активізацію участі громадськості у процесі попередження насильства. Ефективна реалізація цих заходів сприятиме формуванню безпечного середовища для дітей, запобіганню повторним випадкам насильства та захисту найкращих інтересів дитини відповідно до міжнародних стандартів та національного законодавства.

Література:

1. Освітній обмудсмен України. Офіційний сайт.URL. <https://eo.gov.ua/chomu-zrostaie-kilkist-nasystva-zhorstokoho-povodzhennia-z-dytynoiu-ta-iaak-tsomu-protystoiaty/2025/02/12/>.

2. En ding violence against children sis strategies for Action. Child Protection Section United Nations Children's. 2014.63с. URL.<https://www.unicef.org/media/66906/file/Ending-Violence-Against-Children-Six-strategies-For-Action.pdf>.

3. Про запобігання та протидію домашньому насильству. Закон України. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>.

4. Про Національну поліцію. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

5. Сімейний кодекс України. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.

6. Про освіту. Закон України. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

7. Про затвердження Порядку проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства або осіб, які ймовірно постраждали від домашнього насильства, та надання їм медичної допомоги. Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 278 від 01.02.2019. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0262-19#Text>.

Наукове видання

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ГІДНОСТІ ДИТИНИ: ПРОТИДІЯ НАСИЛЬНИЦЬКИМ МЕТОДАМ ВИХОВАННЯ

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

24-25 квітня 2025 року

Підп. до друку 24.06.2027" . Формат 60x84/16.
Друк" . Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум.-друк. арк. 14,7. Обл.-вид. арк. 15.2.
Наклад 60 прим.

Надруковано з готового оригінал-макет 0
Редакційно-видавничий відділ
Одеського державного університету внутрішніх справ
м. Одеса, вул. Успенська,1,
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДП № 3507 від 25.06.2009